

EGY BOLOND SZÁZAT CSINÁL

A védőoltások bevezetése az emberiség egyik sikertörténete. Van abban valami szomorú irónia, hogy ennek a sikertörténetnek kétszáz évnyi menetelés után, éppen a huszonegyedik században kell megbicsaklania.

Szöveg - **Mártonffy András** / KÉRDEZŐK, KÉTKEDŐK, KERESŐK

◆ Amíg az összeesküvés-elméletek megmaradnak az internetes kommentek és a családi beszélgetések szintjén, nincs velük túl sok baj. Csakhogy az oltástagadók mozgalmá félelmetesen kinőtte magát. A tömeghisztéria azzal kezdődött, hogy egy Andrew Wakefield nevű brit sebészorvos 1998-ban cikket tett közzé egy igen tekintélyes egészségügyi szaklapban, a Lancetben. Azt állította, hogy a kötelező gyermekoltások autizmust okoznak.

A világ legtöbb országában minden kisgyereknek kötelező beadni nemcsak a kanyaró, a mumpsz és a rubeola ellen védettséget adó kombinált oltást, hanem a torokgyík, a gennyes agyhártyagyulladás, a gyermekbénulás, tuberkulózis, a diftéria, a tetanusz, a szamárköhögés és a hepatitis B elleni vakcinákat is. Wakefield állításai nyomán pánikba esett szülők tömegei tagadták meg a gyerekeiktől a kötelező védőoltásokat. Mindez újabb rémhíreknek adott tápot. Sokan attól rettegnek, hogy az oltásokba mérgező higanyvegyületeket kevernek, vagy hogy egyes vakcinák szklerózis multiplexet okoznak. Wakefieldről hamar kiderült, hogy egyetlen állítását sem tudja kísérletekkel bizonyítani, sőt, meglehetősen csúnya érdekkapcsolatokra és megvesztegetésekre is fény derült vele kapcsolatban. A cikket óvatlanul leközlő újság ünnepélyesen bocsánatot kért. A brit orvosi kamara kizárta őt a soraiból, és kemény nyilatkozatban ítélte el a viselkedését.

Ekkor azonban már késő volt. Egyre inkább teret nyert az a felfogás, hogy a gyógyszeripar, a kormányok és ki tudja még, milyen szervezetek elhallgatják az igazságot, vagy egyenesen mérgezik az emberiséget. Különösen az Egyesült Államokban terjednek ezek a nézetek, ott is a jó módúak körében, de Anglia sem marad le nagyon: mára legalább egymillió gyerek él ott is beoltatlanul. A baktériumok és vírusok eközben megbízhatóan teszik a dolgukat. A kanyarófertőzéssel találkozó embereknek például 90 százaléka elkapja ezt a cseppfertőzéssel is terjedő betegséget, míg a beoltottaknak csak az elenyésző töredéke.

Az, hogy milyen nagy a veszély, már megmutatkozott. Az USA-ban 2014 első két hónapjában 54 kanyarós megbetegedést regisztráltak. A fertőzés erejét mutatta a 2014-es disneylandi járvány is. Egyetlen beoltatlan nőtől legalább 32-en kapták el a kanyarót, amit egyébként 2000-re egyszer már kiirtottak az USA-ban. Feljövőben van a szamárköhögés és a gyermekbénulás is: bekövetkeztek az első megbetegedések és halálesetek.

Az oltásellenes felszólalók és aktivisták, azaz az anti-vaxxerek között olyan hírességek is vannak, mint Charlie Sheen, Britney Spears vagy maga Donald Trump elnökjelölt. Valószínűleg nem gondolnak bele, hogy személyesen ők is felelősek a kiújult járványokért és a várható halálesetekért.

Edward Jenner

Amerikában például számos olyan jogcím létezik – főleg a lelkiismereti és vallásszabadság alapelveire hivatkozva –, amelyek alapján a szülők megtagadhatják a kötelező védőoltást a gyerekeiktől. Az egészségügyi szervezetek és a kormányok elkeseredetten küzdenek a babonás anti-vaxxerek ellen. Ausztrália például nemrég bevezette az „oltás nélkül nincs pénz” alapelvét, azaz nem hajlandó kifizetni az évi 11 000 ausztrál dollár értékű szociális juttatásokat azoknak a családoknak, akik nem engedik beoltani a gyerekeiket.

—
AZ OLTÁS ALAPELVÉ ÉVSZÁZADOK ÓTA ISMERT: KÍNÁBAN ÉS A KAUKÁZUSI CSERKESZEK KÖZÖTT, MAJD AZ OSMÁN BIRODALOMBAN MÁRA KÉSŐ KÖZÉPKORBAN ELTERJEDT. AZ AKKORI ELJÁRÁST VARIOLÁCIÓNAK HÍVTÁK, ÉS LEGINKÁBB A HALÁLÓS FEKETE HIMLŐ ELLEN ALKALMAZTÁK. A LÉNVEGE AZ VOLT, HOGY EGY HIMLŐBEN SZENVEDŐ BETEG KELÉSEIBŐL FOLYADÉKOT VETTEK, MAJD EGY SZIKESZERŰ ESZKÖZZEL A BEOLTANDÓ EMBER BŐRE ALÁ JUTTATTÁK. EZEKNEK A BETEGEKNEK MINDÖSSZE KÉT-HÁROM SZÁZALÉKA HALT MEG, MERT BÁR A BETEGSÉG KIALAKULT BENNÜK, A TÜNETEK SOKKAL ENYHÉBBEK VOLTAK.

KÉTES KÍSÉRLET FONTOS EREDMÉNNYEL

Európába a tizenharmadik század elején érkezett meg az eljárás. Ezt vette alapul egy Edward Jenner nevű orvos, természettudós, aki szenvedélyesen küzdött a pusztító himlőjárványok ellen. A varioláció helyett ő egy merőben új eljárást dolgozott ki. Ismerte azt a szóbeszédet, amely szerint a tehenekkel dolgozó parasztok nem kapják el a fekete

himlőt, mert folyamatosan ki vannak téve a hasonló, de jóval enyhébb tehénhimlőnek. A saját gazdaságában dolgozó tehenészlány, Sarah Nelms volt az első vakcina forrása. Ő már átesett a tehénhimlőn, és a kezén nedvedző kelések voltak. Jenner kinyert egy kis gennyet ezekből a kelésekből, majd belekarcolta az anyagot egy szintén nála dolgozó, fogatékos kisfiú, James Phipps bőre alá. Így remélte biztosítani, hogy a védettség a valódi himlő halálos veszélye nélkül alakuljon ki. A nyolcéves gyerek nemsokára rosszul lett, enyhén felment a láza, étvágytalan volt, de kilenc nap múlva meggyógyult. Ekkor Jenner egy himlős beteg keléseiből vett anyagot karcolt a fiú bőre alá. A tünetek elmaradtak, James-nek semmi baja nem esett. Nem volt túl tisztességes eljárás, hogy kísérleti nyúlként használta a sérült fiút, de ő lett az első ember a Földön, aki oltás révén szerzett védettséget egy halálos betegséggel szemben. A siker meglepően hamar érkezett. Hatalmas előnyére gyorsan rájöttek az orvosok és a politikusok. Néhány éven belül egész Angliában elterjedt az eljárás. Jenner alapjában véve jó ember volt, soha nem próbált anyagi előnyöket kicsikarni a találmányából. Ha más orvosok, kutatók kérték a vakcinájából, minden ellenszolgáltatás nélkül küldött nekik, a nála jelentkező betegeket ingyen gyógyította. A vakcina szót is Edward Jennernek köszönhetjük: ő alkotta meg a vacca (latinul tehén), illetve a vaccinia (tehénhimlő) szavakból. A védőoltások már kétszáz évvel ezelőtt is a mindennapi valóság részei voltak, és azóta emberek százmillióinak mentették meg az életét. Nem túl szívderítő dolog belegondolni abba, hogy éppen ma győzedelmeskedjenek a babonák, amikor az emberiség már a Mars-utazást tervezgeti. ◆